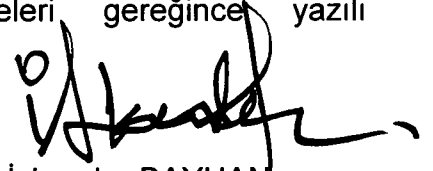

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 05.01.2026

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

MESEM'ler, "eğitim" adı altında çocuk emeğini ucuz işgücü olarak sermaye lehine seferber eden; bununla da yetinmeyip eğitim sürecinin zorunlu giderlerini dahi öğrencilerin ve ailelerinin omuzlarına yıkan bir sömürü programıdır. Millî Eğitim Bakanlığının "İşletmelerde Mesleki Eğitim/Staj Sözleşmesi" belgesinde, "Öğrencilerin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 19. maddede yer alan (d) ve (e) hükümleri uyarınca öğrenciler iş dosyası/staj dosyası tutmakla yükümlüdür. Ancak, Türkiye genelinde çok sayıda MESEM ve meslek lisesi öğrencisi, eğitim süreçleri boyunca ortaya çıkan masraf ve maliyetlerin (kırtasiye, dosya, evrak vb.) okul bütçelerinden karşılanması gerekirken kendilerinden tahsil edildiğini; özellikle "zorunlu staj/iş dosyası" adı altında dayatılan kesintiler nedeniyle mağdur edildiklerini ifade etmektedir.

Bu durumun somut bir örneği, Denizli Çivril'de bulunan Hafız Mustafa Oğlu Kemal Peker Mesleki Eğitim Merkezinde okul idaresinin tadilat gerekçesiyle öğrencilerden para talep ettiğine ilişkin iddialardır. Benzer biçimde ülke genelinde çok sayıda MESEM ve meslek lisesi öğrencisi, "zorunlu staj/iş dosyası" için 250 TL ile 1.500 TL arasında değişen bedeller talep edildiğini; bu bedelleri ödemeyenlerin sınıfta bırakılmakla, stajlarının geçersiz sayılmasıyla veya ustalık belgelerinin verilmemesiyle tehdit edildiklerini belirtmektedir. Bu uygulamalarla birlikte eğitim hakkı öğrencinin ödeme gücüne endekslenmekte, okul idareleri eliyle "zorunlu evrak" adı altında fiili bir tahsilat ve baskı mekanizması kurulmaktadır.

Öğrencilerin beyanlarına göre, kırtasiyelerde düşük bedellerle temin edilebilen dosyalar okul idareleri tarafından fahiş fiyatlarla satılmaktadır. Örneğin:

Maltepe Küçükyalı MTAL ve Haydarpaşa MTAL: 1.500 TL

- Pendik Borsa İstanbul MTAL, Trabzon Necmettin Erbakan MTAL, Bursa Nilüfer MESEM, Eskişehir Odunpazarı MESEM, Adana Çukurova MESEM, İstanbul Çekmeköy MESEM: 1.000 TL
- Manisa Akhisar MESEM: 850 TL
- Bursa Osmangazi Şehit Hüseyin Akyüz MTAL: 750 TL
- Ankara Ahi Evran MESEM: 700 TL
- Ankara Etimesgut Özkan Erdek MESEM: 600 TL

- Konya Ereğli MTAL, Üsküdar Paşakapısı MESEM, Ankara Siteler MESEM, Sancaktepe MESEM, İMES Süheyl Erboz MESEM, Ataşehir Ulubatlı Hasan MESEM: 500 TL.
- Bu tablo, eğitim faaliyetinin zorunlu bir parçası olan bir materyalin okul eliyle sistematik biçimde gelir kalemine dönüştürüldüğünü; okul bütçelerindeki yetersizliklerin öğrencinin cebinden karşılandığını ve zaten ağır çalışma koşullarına itilen çocukların üzerine ikinci bir yük bindirildiğini ortaya koymaktadır. İşletmelerde çalışan öğrencilerin ücretlerinin önemli bir kısmı kamusal kaynaklardan karşılanarak patronlara teşvik olarak sunulurken; okulun tadilat giderlerinin, zorunlu kırtasiye malzemelerinin ve eğitim evrakının öğrencilere yıkılması, kamu kaynaklarının hangi öncelikle kullanıldığını da açığa çıkarmakta ve MESEM uygulamasının fiilen patronların ucuz işgücü ihtiyacını karşılamak için sürdürüldüğünü göstermektedir.

Bu Bağlamda;

1. Millî Eğitim Bakanlığının "İşletmelerde Mesleki Eğitim/Staj Sözleşmesi" belgesinin 19. maddesi uyarınca öğrencilerin tutmakla yükümlü olduğu staj/iş dosyalarının, okul idareleri tarafından ücret karşılığında satılmasına dair Bakanlığınız bir inceleme başlatmış mıdır?
2. Bu konuda 2023–2024–2025 yıllarında Bakanlığa ulaşan şikâyet sayısı kaçtır?
3. Eğitim sürecinin zorunlu bir parçası olan staj/iş dosyalarının, önergede bahsi geçen okulla başta olmak üzere okullar tarafından ücret karşılığı temin edilmesinin yasal dayanağı nedir? (Genelge, yönetmelik, kurul kararı vb. açık biçimde belirtilmelidir.)
4. Yasal bir dayanak bulunmadığının tespiti halinde bu uygulamayı yapan okul idareleri hakkında hangi idari işlemler tesis edilecek, inceleme/soruşturma başlatılacak mıdır?
5. Piyasada düşük bedellerle temin edilebilen bir dosyanın devlet okullarında 250 TL–1.500 TL aralığında satılmasına izin veren bir düzenleme var mıdır? Yoksa bu uygulama "bağış/aidat" gibi adlar altında fiilen zorunlu bir tahsilat mıdır?
6. Dosya fiyatlarında okullar arası büyük farklılıkların kaynağı nedir? Bu fiyatlandırmalar Bakanlıkça belirlenmiş bir tarife mi dayanmaktadır, yoksa okul yönetimlerinin keyfi tasarrufu mudur?
7. Yukarıda bahsi geçen Hafız Mustafa Oğlu Kemal Peker MESEM'de okul yönetimi, öğrencilere "Okul bütçesinin tam yatmadığını, eksik yattığını" söylemiştir. 2025 yılında toplamda kaç MESEM ve meslek lisesinin bütçeleri eksik bırakılmıştır?
8. Bu dosya satışlarından (staj/iş dosyası, zorunlu evrak, kırtasiye paketi vb.) 2023–2024–2025 yıllarında okulların elde ettiği toplam gelir ne kadardır? Bu gelirler hangi hesaplarda toplanmakta ve hangi kalemlerde kullanılmaktadır? Denetim mekanizması nedir?
9. "Zorunlu staj/iş dosyası" bedelini ödemek istemeyen öğrencilerin; sınıfta bırakılmakla, stajlarının geçersiz sayılmasıyla veya ustalık belgelerinin verilmemesiyle tehdit edildiği iddiaları doğru mudur? Bu iddialara ilişkin olarak Bakanlığınız tarafından inceleme ve soruşturma başlatılacak mıdır?
10. 2025 yılında MESEM ve meslek liselerine ayrılan ödeneklerin eksik veya gecikmeli aktarıldığı okul sayısı kaçtır; bu eksik/gecikmeli aktarım hangi gerekçelerle gerçekleşmiştir ve bu nedenle okul idarelerinin öğrencilere

“tadilat/bütçe eksikliği” gerekçesiyle para talep etmesinden Bakanlığınız sorumluluk kabul etmekte midir?

11. MESEM ve meslek liselerinde “zorunlu staj/iş dosyası” dışında, öğrenciye zorunlu tutulan ve ücret talep edilen diğer kalemler (kiyafet, ekipman, kitap, sınav/sertifika, evrak vb.) nelerdir?
12. İşletmelerde çalışan öğrencilerin ücretlerinin önemli bir kısmı işsizlik fonu gibi kamusal kaynaklardan karşılanarak işverenlere teşvik olarak sunulurken; okulun tadilat giderlerinin ve zorunlu eğitim materyallerinin öğrencilere yıkılması, Bakanlığınızın kamu kaynaklarını kim için ve hangi öncelikle kullandığını göstermektedir. Kamusal kaynakların patronlara teşvik olarak aktarılırken öğrencilerin temel eğitim giderlerinin karşılanmamasının gerekçesi nedir?